

แนวคิดการเรียนรู้สำหรับครูเพื่อศิษย์
ถอดความและสังเคราะห์จากหนังสือ

21st Century Skills: Learning for Life in Our Times

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาบริหารการศึกษา รหัสนักศึกษา 5630440532006

สมดุลใหม่ในการทำหน้าที่ครูเพื่อศิษย์

ในยุคเดิม ครูสอนเด็กเพื่อให้สอบผ่าน แนวคิดนี้เป็นของศตวรรษที่ ๒๐ หรือ ๑๙ แต่เป้าหมายของการเรียนในศตวรรษที่ ๒๑ คือ

ปูพื้นฐานความรู้และทักษะเอาไว้สำหรับการมีชีวิตที่ดี
ในภายหน้า ลักษณะของการเรียนรู้จึงเป็นสมดุลระหว่าง
คุณลักษณะ ดังในตารางฝั่งซ้ายและขวา
๑๕ ประการ ดังต่อไปนี้

สมดุระหว่างคุณลักษณะ ๑๕ ประการ

ขึ้นกับครู/ครูเป็นตัวตั้ง (Teacher-directed)	เด็กเป็นหลัก (Leamer-centered)
สอน	แลกเปลี่ยนเรียนรู้
ความรู้	เนื้อหา
ทักษะ	กระบวนการ
ทักษะพื้นฐาน	ทักษะประยุกต์
ข้อความจริงและหลักการ	คำถามและปัญหา
ทฤษฎี	ปฏิบัติ
หลักสูตร	โครงการ
ช่วงเวลา	ตามความต้องการ
เหมือนกันทั้งห้อง	เหมาะสมรายบุคคล (Personalized)
(One-Size-fits-all)	ร่วมมือ
แข่งขัน	ชุมชนทั่วโลก
ห้องเรียน	ใช้เว็บ
ตามตำรา	ทดสอบการเรียนรู้
สอบความรู้	เรียนเพื่อชีวิต
เรียนเพื่อโรงเรียน	

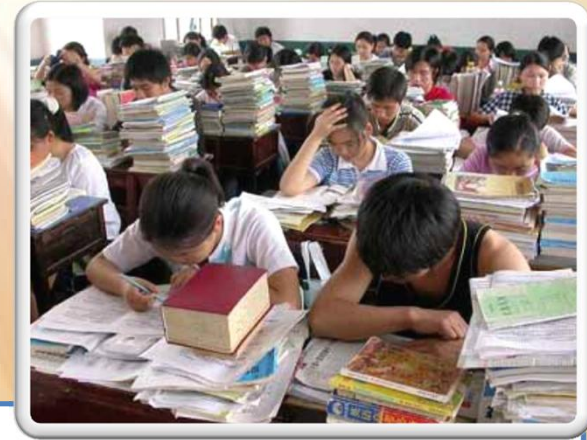

พลังการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่
๒๑ ได้แก่ งานที่เน้นความรู้
เครื่องมือดิจิทัล วิถีชีวิต
ผลการวิจัยด้านการเรียนรู้ และ
ความต้องการทักษะในการดำรงชีวิต
สมัยใหม่ ได้แก่

การแก้ปัญหา ความสร้างสรรค์ และสร้างนวัตกรรม
การสื่อสาร การร่วมมือ ความยืดหยุ่น และอื่น

สอนน้อย เรียนมาก (Teach Less, Learn More) เป็น

อุดมการณ์ด้านการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งไม่ได้หมายความว่าครูทำงานน้อยลง

แต่ความจริงกลับต้องทำงานหนักขึ้น เพราะต้องคิดหาวิธีให้นักเรียนเรียนได้มากขึ้น คือ ครูสอนน้อยลง แต่หันไปทำหน้าที่ออกแบบการเรียนรู้ ชักชวนนักเรียนทบทวนว่าในแต่ละกิจกรรมของการเรียนรู้ นักเรียนได้เรียนรู้อะไร และอยากเรียนรู้อะไรเพิ่มขึ้นอีก

แนวคิดนี้เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยเป็นส่วนหนึ่งของ
“วิสัยทัศน์ ๔” ของสิงคโปร์ อันได้แก่

- (๑) วิสัยทัศน์ระดับประเทศ
- (๒) วิสัยทัศน์ด้านการศึกษา
- (๓) วิสัยทัศน์ด้านการจัดการการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน
- (๔) วิสัยทัศน์ในการจัดให้มี PLC - PROFESSIONAL
LEARNING COMMUNITIES เป็นเครื่องมือปฏิบัติการศึกษา

สอนน้อย คือ สอนเท่าที่จำเป็น ครูต้องรู้ว่าตรงไหนควรสอน
ตรงไหนไม่ควรสอนเพราะเด็กเรียนได้เอง ครูออกแบบกิจกรรมให้
เด็กเรียนจากกิจกรรม (PBL - PROJECT-BASED LEARNING)
แล้วชวนเด็กทบทวนไตร่ตรอง (REFLECTION หรือ AAR) ว่า ได้
เรียนรู้อะไรบ้าง และยังไม่ได้

เรียนรู้อะไรบ้าง ครูจะเข้าใจอัตราความเร็วของการเรียนรู้ของเด็ก
ที่หัวใจ ไม่เท่ากัน และที่สำคัญ
ยิ่งคือ ให้เด็กบอกว่าอยากเรียน
รู้อะไรบ้าง เพื่อให้ครูนำมาออกแบบ
การเรียนรู้ต่อ

ในสภาพการเรียนเช่นนี้ นักเรียนจะตื่นตัวและต้องเตรียมตัวเรียนตลอดเวลา รวมทั้งครูต้องออกแบบให้บรรยากาศการเรียนรู้อิงของชั้น หรือของกลุ่มมีลักษณะควบคุมพฤติกรรมกันเอง สมาชิกทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกัน ต้องช่วยกันทำกิจกรรมให้สำเร็จ โดยไม่มีคนถูกทอดทิ้งหรือแยกกลุ่ม

เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนมีบทบาท (student engagement) สูงมาก หรืออาจเรียกว่าเป็นการเรียนแบบที่ผู้เรียนกำหนด (Learners-Directed Learning)

COMMUNITY OF PRACTICE

ในสภาพที่ครูใช้เวลาสอนน้อย ใช้เวลาออกแบบการเรียนรู้ และ
ทบทวนผลการเรียนรู้มาก เท่ากับครูต้องเรียนรู้วิธีทำหน้าที่ครูของตนอยู่
ตลอดเวลา เพราะครูไม่รู้่ว่ววิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้ศิษย์เรียนรู้ได้มากนั้น
ทำอย่างไร ครูจึงต้องจับกลุ่มกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้จาก
ประสบการณ์ตรงของตน ในกิจกรรมที่เรียกว่า PLC ซึ่งก็คือ
COMMUNITY OF PRACTICE ของครูนั่นเอง

10 การเรียนรู้และการสอนในศตวรรษที่ ๒๑

ถ้าถามว่า เครื่องมืออะไรบ้างที่สำคัญต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

ก. อินเทอร์เน็ต

ข. ปากกาและกระดาษ

ค. โทรศัพท์มือถือ

ง. เกมการศึกษา

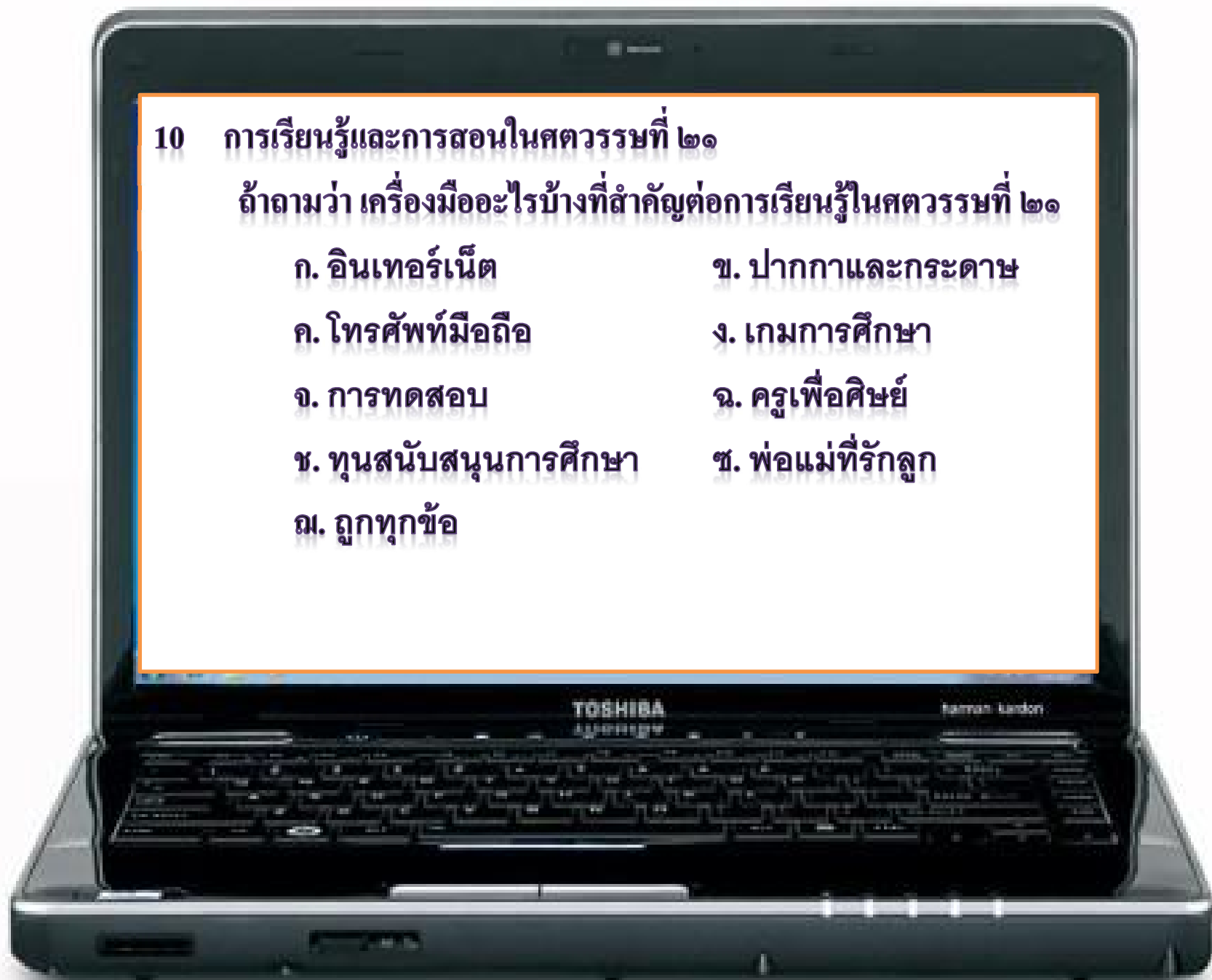
จ. การทดสอบ

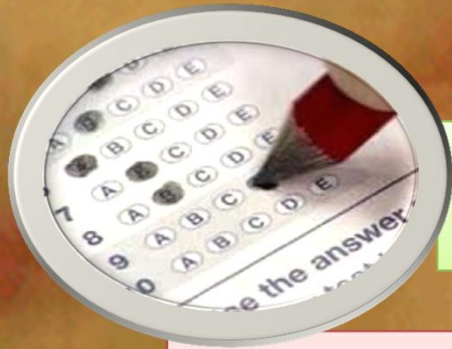
ฉ. ครูเพื่อศิษย์

ช. ทุนสนับสนุนการศึกษา

ซ. พ่อแม่ที่รักลูก

ณ. ถูกทุกข้อ

คำตอบคือ ถูกทุกข้อแต่ตกไป ๒ ข้อ คือ คำถาม

โจทย์ (QUESTION และกระบวนการไปสู่
คำตอบกับปัญหา (PROBLEM)
และการสร้างแนวทางที่หลากหลายไปสู่การ
แก้ปัญหานั้นเพราะเครื่องมือ
ที่สำคัญที่สุดของการเรียนรู้ และการสอนในศตวรรษ
ที่ ๒๑ คือ คำถามกับปัญหา

INQUIRY-BASED LEARNING

Where do you
want to go today?

Inquiry-Based Learning

การเรียนรู้แบบใช้การตั้งคำถามเป็นหลักเรียกว่า INQUIRY-BASED LEARNING หรือ IBL การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักเรียกว่า PROBLEM-BASED LEARNING หรือ PBL หากใช้หลาย ๆ ปัญหาประกอบกันอย่างซับซ้อนเพื่อทำงานใดงานหนึ่งให้สำเร็จเรียกว่า PROJECT-BASED LEARNING

การเรียนรู้แบบนี้แหละที่ครูเพื่อศิษย์ต้องฝึกฝนตนเองให้เป็นโค้ช หรือ ผู้อำนวยการเรียนรู้ (LEARNING FACILITATOR) โดยต้องเลิกเป็น ผู้สอน แต่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน

บรรยากาศของการตั้งคำถามและตั้งปัญหา นอกจากจะช่วยวางรากฐานการเป็นนักเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ศิษย์แล้ว ยังจะทำให้ชีวิตนักเรียนเป็นชีวิตที่สนุกสนานตื่นเต้นเร้าใจ กระตุ้นจินตนาการ ชั่วอายุให้ค้นคว้า ค้นหา สร้าง และเรียนรู้ คือ ทำให้โรงเรียนไม่เป็นสถานที่น่าเบื่อ หรือสร้างความทุกข์ให้แก่ศิษย์

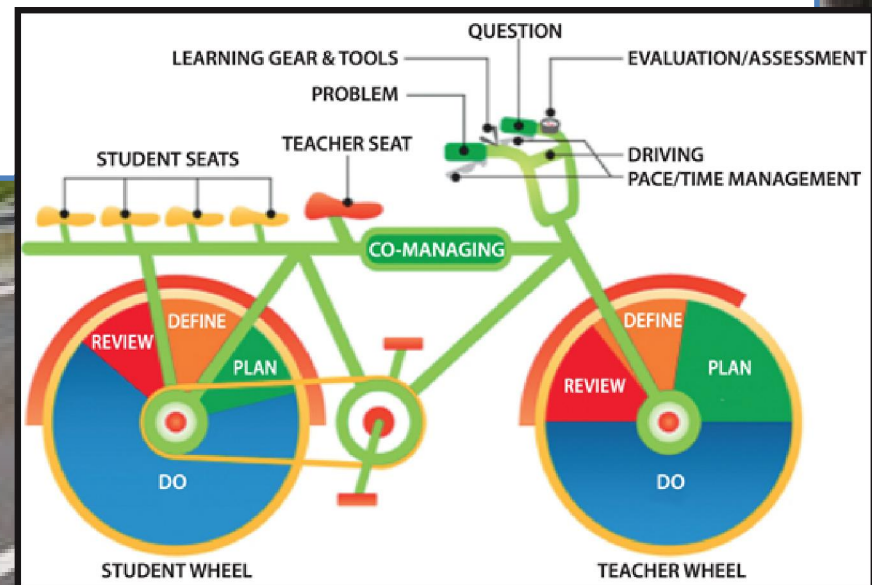
การเรียนรู้อย่างมีพลัง

เครื่องมือของการเรียนรู้อย่างมีพลังคือ จักรยานแห่งการเรียนรู้ ซึ่งมีวงล้อประกอบด้วย ๔ ส่วน คือ DEFINE, PLAN, DO และ REVIEW

วงล้อมี ๒ วง วงหนึ่งเป็นของนักเรียน อีกวงหนึ่งเป็นของครู หลักสำคัญคือ วงล้อจักรยานแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนกับครูต้องไปด้วยกันอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน

ในแต่ละขั้นส่วน (DEFINE, PLAN, DO, REVIEW) ของวงล้อ มี การเรียนรู้เล็ก ๆ อยู่เต็มไปหมด หากครูโค้ชดี การเรียนรู้เหล่านี้แหละที่ทำให้เกิด การเรียนรู้อย่างมีพลัง ตรงกันข้าม หากครูโค้ชไม่เป็น การเรียนรู้ก็จะตัน ไม่ เชื่อมโยง ไม่สนุก และไม่มีพลัง แต่เราต้องไม่ลืมว่า การเรียนแบบนี้เป็นของใหม่ ไม่มีครูคนไหนโค้ชเป็น จึงต้องทำไป เรียนรู้ไป รวมทั้งมีเครือข่ายเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ เป็นตัวช่วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีโค้ช

(DEFINE, PLAN,)

DEFINE คือขั้นตอนการทำให้สมาชิกของทีมงาน
ร่วมทั้งครู มีความชัดเจนร่วมกันว่า คำถาม ปัญหา
ประเด็น ความท้าทายของโครงการคืออะไร และเพื่อให้
เกิดการเรียนรู้อะไร

PLAN คือการวางแผนการทำงานโครงการ
ครูก็ต้องวางแผนกำหนดทางหนีทีไล่ในการทำน้ำที่
โค้ง เตรียมเครื่องอำนวยความสะดวก คำถามเพื่อ
กระตุ้นประเด็นสำคัญที่นักเรียนมองข้าม

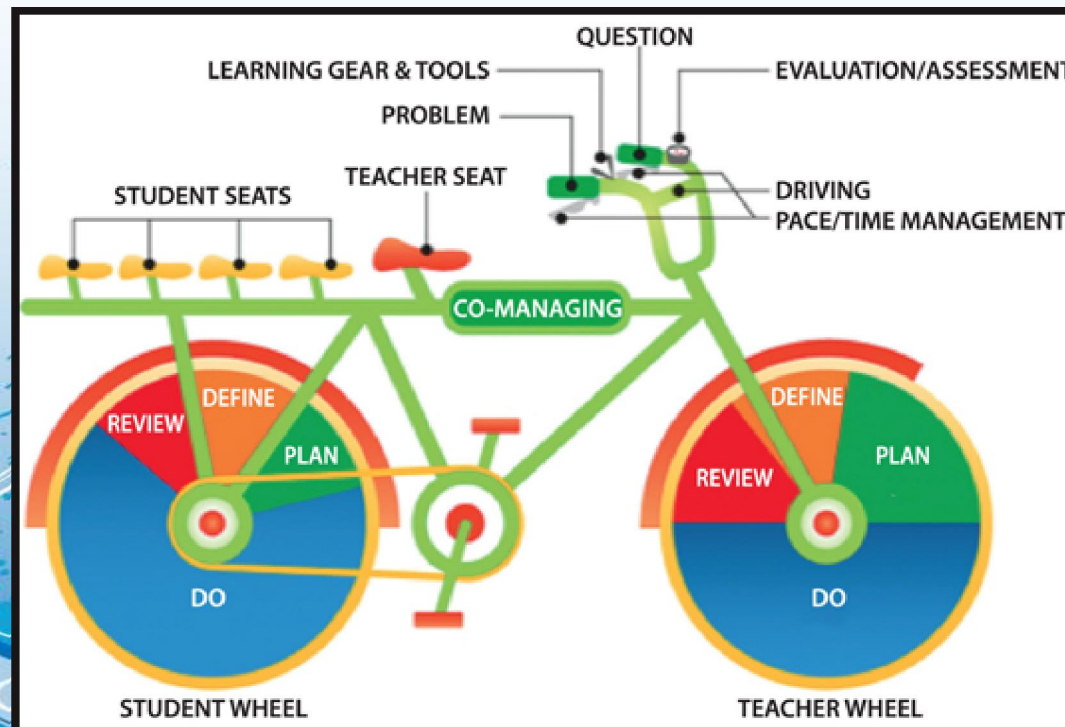

(DO, REVIEW)

DO คือการลงมือทำ นักเรียนจะได้เรียนรู้ทักษะในการแก้ปัญหา การประสานงาน การทำงานร่วมกันเป็นทีม การจัดการความขัดแย้ง และครูจะได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนเป็นรายบุคคล

REVIEW เป็นช่วงที่เกิดการเรียนรู้มาก นักเรียนจะทบทวนการเรียนรู้ ทบทวนว่างานหรือกิจกรรมแต่ละขั้นตอนได้บทเรียนอะไรบ้าง นำขั้นตอนที่สำเร็จและล้มเหลวมากำหนดวิธีทำงานใหม่ให้ถูกต้องเหมาะสม

จักรยานแห่งการเรียนรู้จะไปสู่เป้าหมายทักษะเพื่อการดำรงชีวิต
ในศตวรรษที่ ๒๑ ได้ดี ต้องมีพื้นถนนที่ปูแน่นไปด้วยความร่วมมือของ
ทีมงาน และมีพื้นที่ลาดเอียงพอเหมาะ พื้นที่ชันเกินไปเปรียบเสมือน
คำถาม และปัญหาที่ยากเกินไป เด็กจะเรียนอย่างมีความทุกข์ พื้นที่ลาด
เกินไปเปรียบเสมือนคำถามและปัญหาที่ง่ายเกินไป ไม่ท้าทาย และไม่ได้
ความรู้เพิ่ม

STEM

Science • Technology • Engineering • Math

STEM คืออะไร มีความสำคัญต่อระบบการศึกษาอย่างไร

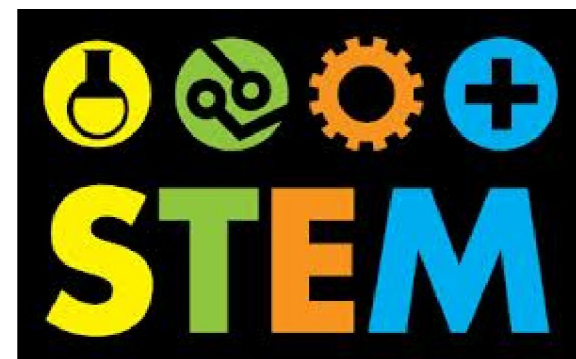
ในความเป็นจริงแล้ว STEM จะรวมทั้ง 4 สาขาวิชาเข้าด้วยกัน ได้แก่

วิทยาศาสตร์ (Science)

เทคโนโลยี (Technology)

วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering)

คณิตศาสตร์ (Mathematics)

ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (21st Century skills)

1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

2) ทักษะชีวิตและการทำงาน

3) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี

และ
สะดวก